ژیانی عیسای مەسیحی

وتاری سەر چیا

(مزگێنی مەتا بەشی ٥-٧)

بەشی ٥

بنەچەی عیسا

[١]کاتێ عیسا خەڵکەکەی بینی، چووە سەر چیا، ئینجا دانیشت و قوتابییەکانی هاتنە لای، [٢] زاری کردەوە، فێری کردن:
[٣] (خۆزگە دەخوازرێ بە ڕۆح هەژاران، چونکە شانشینی ئاسمان بۆ ئەوانە.
[٤] خۆزگە دەخوازرێ بە ماتەمداران، چونکە دڵنەوایی دەکرێن.
[٥] خۆزگە دەخوازرێ بە دڵنەرمەکان، چونکە دەبن بە میراتگری زەوی.
[٦] خۆزگە دەخوازرێ بە برسی و تینووەکان بۆ ڕاستودروستی، چونکە تێر دەکرێن.
[٧] خۆزگە دەخوازرێ بە بەزەییداران، چونکە بەر بەزەیی دەکەون.
[٨] خۆزگە دەخوازرێ بە دڵپاکەکان، چونکە خودا دەبینن.
[٩] خۆزگە دەخوازرێ بە ئاشتیسازان، چونکە بە ڕۆڵەی خودا ناودەبرێن.
[١٠] خۆزگە دەخوازرێ بە چەوسێنراوان لە پێناوی ڕاستودروستی، چونکە شانشینی ئاسمان بۆ ئەوانە.
[١١] خۆزگە دەخوازرێ بە ئێوە کاتێ خەڵکی ئابڕووتان دەبەن و دەتانچەوسێننەوە، لەبەر من هەموو بوختانێکتان پێ دەکەن.
[١٢] دڵخۆش و دڵشاد بن، چونکە پاداشتتان مەزنە لە ئاسمان. لەبەر ئەوەی پێش ئێوە ئاواش پێغەمبەرانیان چەوساندۆتەوە.

خوێی زەوی و ڕووناکی جیهان

[١٣] ئێوەن خوێی زەوی، بەڵام ئەگەر خوێ سوێرییەکەی نەما، بە چی سوێر دەکرێتەوە؟ ئیتر بە کەڵکی هیچ نایەت، ئەوە نەبێ
فڕێ بدرێتە دەرەوە و خەڵکی پێشێلی بکەن. [١٤] ئێوەن ڕووناکی جیهان، شارێک لەسەر شاخ دامەزرابێت ناتواندرێت
بشاردرێتەوە. [١٥] هەروەها خەڵکی چرا هەڵناکەن تاکو بیخەنە ژێر تەشتەوە، بەڵکو لەسەر چرادان تا ڕووناکی بداتە هەموو
ئەوانەی لە ماڵەکەدان. [١٦] با ڕووناکیشتان بۆ خەڵک ئاوها بدرەوشێتەوە، تاکو ئیشە باشەکانتان ببینن و ستایشی باوکتان بکەن
کە لە ئاسمانە.

تەواوکردنی تەورات

[١٧] وا بیر نەکەنەوە من هاتووم تەورات یان پێغەمبەران پووچەڵ بکەمەوە، نەهاتووم بۆ پووچەڵ کردنەوە، بەڵکو بۆ تەواوکردن.
[١٨] ڕاستیتان پێ دەڵێم: تا زەوی و ئاسمان لەئارادا بێت، پیتێک یان خاڵێک لە تەورات لەناو ناچێت، تاکو هەمووی دێتە دی.
[١٩] بۆیە ئەوەی بچووکترینی ئەم ڕاسپاردانە بشکێنێت و خەڵکیش ئاوا فێر بکات، لە شانشینی ئاسمان بە بچووکترین
ناودەبردرێت. بەڵام ئەوەی پەیڕەوی بکات و خەڵکی فێر بکات، لە شانشینی ئاسمان بە مەزن ناودەبردرێت. [٢٠] ئیتر پێتان
دەڵێم: ئەگەر ڕاستودروستیتان لە مالم و فەریسییەکان زیاتر نەبێت، هەرگیز ناچنە ناو شانشینی ئاسمان.

تووڕەیی

[٢١] بیستووتانە بە پێشینان وتراوە: {مەکوژە} ، (ئەوەی بکوژێت شایانی حوکم بەسەردان دەبێت.) [٢٢] بەڵام من پێتان دەڵێم
ئەوەی لە خوشکی یان براکەی تووڕە بێ، دەبێ حوکم بدرێت. ئەوەی بە براکەی دەڵێ "هیچوپووچ"، دەبێ بدرێتە
سەنهەدرین، ئەوەش دەڵێت "گێلە"، دەبێت بخرێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە. [٢٣] بۆیە ئەگەر قوربانیت بۆ قوربانگا هێنا و لەوێ

بیرت کەوتەوە کە خوشکت یان برات شتێکی لەسەرت هەیە، ٢٤ لەوێ لەبەردەم قوربانگا قوربانییەکەت بەجێ بهێڵە و برۆ
یەکەم جار خوشکت یان برات ئاشت بکەرەوە، ئینجا وەرە و قوربانییەکەت بکە. ٢٥ خێرا لەگەڵ ڕکابەرەکەت ئاشتبەوە لەو
کاتەی لەگەڵتە و بەڕێگاوەن، نەوەک ڕکابەرەکەت بتداتە دەست دادوەر و دادوەریش بتداتە دەست پۆلیس و فڕێ بدرێیتە
بەندیخانە. ٢٦ ڕاستیت پێ دەڵێم: لەوێ دەرناچی تا دوایین فلس نەدەیتەوە.

داوێنپیسی

٢٧ بیستووتانە وتراوە: {داوێنپیسی مەکە}. ٢٨ بەڵام من پێتان دەڵێم: ئەوەی بە هەوەسبازییەوە سەیری ئافرەتێک بکات، ئەوا لە
دڵی خۆیدا داوێنپیسی لەگەڵدا کردووە. ٢٩ ئەگەر چاوی ڕاستت بۆت بووە کۆسپ، دەری بهێنە و فڕێی بدە. باشترە بۆت
ئەندامێکت لەدەست بچێت، لەوەی هەموو لەشت بخرێتە دۆزەخەوە. ٣٠ ئەگەر دەستی ڕاستت بۆت بووە کۆسپ، بیبڕەوە و
فڕێی بدە، باشترە بۆت ئەندامێکت لەدەست بچێت، لەوەی هەموو لەشت بچێتە دۆزەخەوە.

تەڵاق

٣١ دیسان وتراوە: {ئەوەی ژنەکەی تەڵاق بدات، با تەڵاقنامەی بداتە دەست.} ٣٢ بەڵام من پێتان دەڵێم: ئەوەی بێ هۆی
داوێنپیسی ژنەکەی خۆی تەڵاق بدات، وای لێدەکات داوێنپیسی بکات. ئەوەش تەڵاقدراوێک بهێنێ، ئەوا داوێنپیسی دەکات.

سوێند خواردن

٣٣ دیسان بیستووتانە کە بە پێشینان وتراوە: {سوێندەکانت مەشکێنە، بەڵکو سوێندەکانت بۆ خوداوەند بەرەسەر} ، ٣٤ بەڵام من
پێتان دەڵێم: هەرگیز سوێند مەخۆن، نە بە ئاسمان، چونکە تەختی خودایە، ٣٥ نە بە زەوی، چونکە پێخوستییەتی، نە بە
ئۆرشەلیم، چونکە شاری پاشای مەزنە. ٣٦ سوێند بەسەری خۆت مەخۆ، چونکە ناتوانیت تاڵێکی سپی یان ڕەش بکەیت. ٣٧ با
قسەتان: "بەڵێ" بۆ "بەڵێ" و "نەخێر" بۆ "نەخێر" بێت، لەمە بترازێت لە خراپەکارەکەوەیە.

تۆڵەسەندن

٣٨ بیستووتانە وتراوە: {چاو بە چاو، ددان بە ددان}. ٣٩ بەڵام من پێتان دەڵێم: بەربەرەکانێی خراپەکار مەکەن، بەڵکو ئەوەی لە
ڕوومەتی ڕاستی دایت، لایەکەی دیکەشی بۆ شل بکە، ٤٠ ئەوەی ویستی بتداتە دادگا و کراسەکەت لێ بستێنێت،
چاکەتەکەشتی بدەرێ. ٤١ ئەوەی یەک میل بێگاری پێ کردیت، دووانی لەگەڵ برۆ. ٤٢ ئەوەی داوای شتێکی لێکردیت
بیدەرێ. ئەوەی شتێکی لێت خواست مەیگەڕێنەوە.

خۆشویستنی دوژمنان

٤٣ بیستووتانە وتراوە: {نزیکەکەت خۆشبووێ،} (ڕق لە دوژمنت بێتەوە.) ٤٤ بەڵام من پێتان دەڵێم: دوژمنەکانتان خۆشبوێ،
نوێژ بکەن بۆ ئەوانەی دەتانچەوسێننەوە، ٤٥ تاکو ببنە ڕۆڵەی ئەو باوکەتان کە لە ئاسمانە، ئەو خۆری خۆی بەسەر چاک و
خراپدا هەڵدێنێ و باران بەسەر پیاوچاک و زۆرداریشدا دەبارێنێت. ٤٦ چونکە ئەگەر هەر ئەوانەتان خۆشبووێ کە ئێوەیان
خۆشدەوێت، چ پاداشتێکتان هەیە؟ ئایا باجگرانیش ئەمە ناکەن؟ ٤٧ ئەگەر سڵاوتان تەنها لە خوشک و برایانتان کرد، چی
زیاترتان کردووە؟ ئایا بتپەرستانیش ئەمە ناکەن؟ ٤٨ بۆیە ئێوە تەواو بن، وەک باوکی ئاسمانیتان تەواوە.

بەشی ٦

خێرکردن

١ هۆشیار بن لەوەی لە بەرچاوی خەڵک کاری ڕاستودروستتان بکەن، تاکو بتانبینن. ئەگینا پاداشتتان نییە لەلای باوکتان لە
ئاسمان. ٣ بۆیە کاتێ خێرێک دەکەیت، لەپێش خۆت زورنا لێمەدە وەک دووڕووان کە لە کەنیشت و سەر شەقامەکان
دەیکەن، تاکو لەلایەن خەڵک ستایش بکرێن. ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئەوانە پاداشتی خۆیان وەرگرت. ٣ بەڵام تۆ کە خێرێک

دەکەیت، مەهێڵە دەستی چەپت بزانێت دەستی ڕاستت چی دەکات، ٤ تاکو خێرەکەت بە نهێنی بێت. باوکیشت کە لە نهێنیدا
دەبینێت، پاداشتت دەداتەوە.

نوێژکردن

٥ کاتێ نوێژ دەکەن وەک دووڕووان مەبن، ئەوان حەز دەکەن بە پێوە لە کەنیشت و سووچی شەقامەکان نوێژ بکەن، تاکو بۆ
خەڵک دیار بن. ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئەوانە پاداشتی خۆیان وەرگرت. ٦ بەڵام تۆ کاتێ نوێژ دەکەیت، برۆ ژوورەکەت و دەرگا
لەسەر خۆت دابخە، نوێژ بکە بۆ باوکت کە لە نهێنیدایە. باوکیشت کە لە نهێنیدا دەبینێت، پاداشتت دەداتەوە. ٧ کاتێ نوێژ
دەکەن، وەک بتپەرستان چەنەبازی مەکەن، چونکە وادەزانن بە زۆر وتنیان گوێیان لێ دەگیرێت. ٨ بۆیە وەک ئەوان مەبن،
چونکە باوکتان دەزانێت پێویستیتان بە چییە، پێش ئەوەی داوای لێ بکەن. ٩ بەڵام ئێوە ئاوا نوێژ بکەن: (ئەی باوکمان لە
ئاسمان، با ناوت پیرۆز بێت، ١٠ با پاشایەتییەکەت بێ، با خواستت لەسەر زەوی پەیڕەو بکرێت وەک لە ئاسمان. ١١ نانی
ڕۆژانەمان ئەمڕۆش بدەرێ. ١٢ لە گوناهەکانمان خۆش بە، وەک ئێمەش لە قەرزارەکانمان خۆش دەبین ١٣ مەمانخەرە
تاقیکردنەوە، بەڵکو ڕزگارمان بکە لە شەیتان.) ١٤ ئەگەر گەردەنی خەڵکی لەبەر خراپەکانیان ئازاد بکەن، ئەوا باوکی
ئاسمانیشتان لێتان خۆش دەبێت. ١٥ بەڵام ئەگەر گەردەنی خەڵکی ئازاد نەکەن، ئەوا باوکیشتان لە گوناهەکانتان خۆش نابێت.

ڕۆژووگرتن

١٦ کاتێ بەڕۆژوو دەبن، ڕووگرژ مەبن وەک دووڕووان، چونکە ڕوویان دەگۆڕن تاکو بۆ خەڵکی دەرخەن کە بەڕۆژوون. ڕاستیتان
پێ دەڵێم: ئەوانە پاداشتی خۆیان وەرگرتووە. ١٧ بەڵام تۆ کە بەڕۆژوو دەبیت، سەرت چەور بکە و دەموچاوت بشۆ، ١٨ تاکو بۆ
خەڵک دەرنەکەوێت کە بەڕۆژوویت، بەڵکو بۆ باوکی نهێنیت، باوکیشت کە بە نهێنی دەبینێت، پاداشتت دەداتەوە.

گەنجینەی ڕاستەقینە

١٩ لەسەر زەوی گەنجینە بۆ خۆتان کۆمەکەنەوە، لەوێ مۆرانە و ژەنگ تێکی دەدەن، دز دەیبڕێت و دەیدزێت. ٢٠ بەڵکو
گەنجینە بۆ خۆتان لە ئاسمان کۆبکەنەوە، لەوێ مۆرانە و ژەنگ تێکی نادەن، دزیش نایبڕێت و نایدزێت. ٢١ چونکە گەنجینەت
لەکوێ بێت، دڵیشت لەوێ دەبێت. ٢٢ چاو چرای لەشە، ئەگەر چاوت ساغ بێت، ئەوا لەشت هەمووی ڕووناکییە، ٢٣ بەڵام
ئەگەر چاوت خراپ بێت، ئەوا هەموو لەشت تاریک دەبێت، بۆیە ئەگەر ئەو ڕووناکییەی تیاتدایە تاریکی بێت، ئاخۆ دەبێ
تاریکی چۆن بێت! ٢٤ کەس ناتوانێت کۆیلایەتی دوو گەورە بکات، چونکە ڕقی لە یەکێکیان دەبێتەوە و ئەوەی دیکەی
خۆشدەوێت، یان دەست بە یەکێکیانەوە دەگرێت و ئەوەی دیکە پشتگوێ دەخات. ئێوەش ناتوانن کۆیلەی خودا و پارە بن.

خودا خەممان دەخوات

٢٥ بۆیە پێتان دەڵێم: بۆ ژیانی خۆتان نیگەران مەبن کە چی دەخۆن و چی دەخۆنەوە، یان بۆ لەشتان چی دەپۆشن. ئایا ژیان
لە خواردن گرنگتر نییە؟ یان لەش لە پۆشاک؟ ٢٦ سەیری باڵندەی ئاسمان بکەن، نە تۆو دەکەن و نە دروێنە و نە لە ئەمبار
کۆدەکەنەوە، لەگەڵ ئەوەشدا باوکی ئاسمانیتان بەخێوی دەکات. ئایا ئێوە لەوان بەنرختر نین؟ ٢٧ کێ لە ئێوە ئەگەر نیگەران
بوو، دەتوانێت یەک کاتژمێر لە تەمەنی خۆی زیاد بکات؟ ٢٨ هەروەها بۆچی خەمی پۆشاکتانە؟ سەیری گوڵاڵەی کێڵگە بکەن
چۆن گەشە دەکات، نە خۆی ماندوو دەکات و نە دەڕێسێت، ٢٩ بەڵام پێتان دەڵێم: تەنانەت سلێمانیش لەوپەڕی شکۆمەندیدا
وەک یەکێک لەوانەی نەپۆشیوە. ٣٠ ئەگەر خودا گیای کێڵگە ئاوا بپۆشێت کە ئەمڕۆ هەیە و بەیانی فڕێ دەدرێتە تەنوورەوە،
ئایا ئێوە زیاتر نین تا پۆشتەتان بکات، ئەی کەم باوەڕینە؟ ٣١ جا خەم مەخۆن بڵێن "چی بخۆین؟" یان "چی بخۆینەوە؟" یان
"چی بپۆشین؟" ٣٢ چونکە هەموو ئەمانە نەتەوەکان هەوڵی بۆ دەدەن، باوکی ئاسمانیشتان دەزانێت پێویستیتان بە هەموو ئەوانە
هەیە. ٣٣ بەڵکو یەکەمجار داوای پاشایەتییەکەی خودا و ڕاستودروستییەکەی بکەن، هەموو ئەمانەتان بۆ زیاد دەبێت. ٣٤ بۆیە
خەمی بەیانی مەخۆن، چونکە بەیانی خەمی خۆی دەخوات. هەر ڕۆژێک خراپی خۆی بەسە.

بەشی ٧

١ حوکم مەدەن تاکو حوکم نەدرێن. ٢ چونکە بەو حوکمەی دەیدەن حوکم دەدرێنەوە، بەو پێوانەیەی دەیپێون، بۆتان
دەپێورێتەوە. ٣ بۆچی پووشی ناو چاوی براکەت دەبینیت، بەڵام تێبینی کاریتەکەی ناو چاوی خۆت ناکەیت؟ ٤ یان، چۆن بە
براکەت دەڵێی: "ڕێم بدە با پووشەکەی ناو چاوت دەربهێنم،" کەچی کاریتە لەناو چاوی خۆت دایە؟ ٥ ئەی دووڕوو، یەکەم جار
کاریتەکەی ناو چاوی خۆت دەربهێنە، ئینجا باش دەبینیت بۆ دەرهێنانی پووشی ناو چاوی براکەت. ٦ شتی پیرۆز مەدەنە
سەگ، مرواریشتان فڕێ مەدەنە بەردەمی بەراز، نەوەک پێشێلیان بکەن و ڕوو وەرگێڕن و پارچە پارچەتان بکەن.

داوا بکەن، پێتان دەدرێ

٧ داوا بکەن، پێتان دەدرێت. بگەڕێن، دەدۆزنەوە. لە دەرگا بدەن، لێتان دەکرێتەوە. ٨ چونکە هەر کەسێک داوا بکات،
وەردەگرێت. ئەوەی بگەڕێت، دەدۆزێتەوە. ئەوەش لە دەرگا دەدات، لێی دەکرێتەوە. ٩ ئەگینا کێ لە ئێوە ئەگەر کوڕەکەی
داوای نانی لێ بکات، بەردی دەداتێ؟ ١٠ یان داوای ماسی لێ بکات، ماری دەداتێ؟ ١١ جا لەگەڵ ئەوەی کە ئێوە خراپن و
دەزانن دیاری باش بە منداڵەکانتان بدەن، باوکتان لە ئاسمان چەند زیاتر شتی باش دەداتە ئەوانەی داوای لێدەکەن. ١٢ کەواتە
لە هەر شتێکدا ئاوا بۆ خەڵک بکەن کە دەتانەوێ بۆتان بکرێت، چونکە ئەمەیە پوختەی تەورات و پەیامی پێغەمبەران.

دەرگای تەسک

١٣ لە دەرگای تەسک بڕۆنە ژوورەوە، چونکە دەرگایەکی بەرین و ڕێگایەکی پانە ئەوەی بەرەو لەناوچوون دەڕوات، زۆرن
ئەوانەی پێیدا دەچنە ژوورەوە. ١٤ بەڵام تەسکە دەرگا و تەنگە ئەو ڕێگایەی بەرەو ژیان دەچێت، کەم کەسیش دەیدۆزێتەوە.

ناسین بە بەرهەم

١٥ ئاگاداری پێغەمبەرانی درۆزن بن کە لە پێستی مەڕدا بۆ لاتان دێن، بەڵام لەناوەوە گورگی دڕندەن. ١٦ بە بەرهەمیان
دەیانناسن. ئایا تری لە دڕک دەڕنن یان هەنجیر لە چقڵ؟ ١٧ بەم شێوەیە هەر دارێکی باش بەرهەمی باش دەدات، داری
خراپیش بەرهەمی خراپ. ١٨ داری چاک ناتوانێت بەرهەمی خراپ بدات و داری خراپیش ناتوانێت بەرهەمی باش بدات. ١٩ هەر
دارێک بەرهەمی باش نەدات دەبڕدرێتەوە و فڕێدەدرێتە ناو ئاگر. ٢٠ کەواتە بە بەرهەمیان دەیانناسن. ٢١ نەک هەر کەسێک
پێم بڵێت: "خوداوەند، خوداوەند!" دەچێتە ناو شانشینی ئاسمان، بەڵکو ئەوەی بە خواستی باوکم دەکات کە لە ئاسمانە. ٢٢ لەو
ڕۆژەدا، زۆر کەس پێم دەڵێن: "خوداوەند، خوداوەند، ئایا بە ناوی تۆوە پێشبینیمان نەکرد، بە ناوی تۆوە ڕۆحی‌پیسمان دەرنەکرد،
بە ناوی تۆوە پەرجوی زۆرمان نەکرد؟" ٢٣ ئینجا منیش پێیان ڕادەگەیەنم: "قەت ئێوەم نەناسیوە. لێم دوور بکەونەوە، ئەی
سەرپێچیکاران!"

دانا و گێل

٢٤ بۆیە هەر کەسێک گوێی لەم وتانەم بێت و پەیڕەوی بکات، وەک پیاوێکی دانا وایە کە خانووەکەی لەسەر بەرد بنیادنابێت.
٢٥ باران باری و لافاو هەڵستا و ڕەشەبا هەڵیکرد و لەو خانووەی دا، بەڵام نەڕووخا، چونکە لەسەر بەرد بنیاد نرابوو. ٢٦ هەر
کەسێکیش گوێی لەم وتانەم بێت و پەیڕەوی نەکات، وەک پیاوێکی گێڵ وایە خانووەکەی لەسەر لم بنیادنابێت. ٢٧ باران باری
و لافاو هەڵستا و ڕەشەبا هەڵیکرد و لەو خانووەی دا و ڕووخا، ڕووخانەکەشی گەورە بوو.) ٢٨ کاتێ عیسا ئەم وتانەی تەواو
کرد، خەڵکەکە لە فێرکردنەکەی سەرسام بوون، ٢٩ چونکە وەک دەسەڵاتدارێک فێری دەکردن، نەک وەکو مالمەکانیان.